

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)

1. Název návrhu zákona: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a některé další zákony	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo vnitra	Předpokládaný termín nabytí účinnosti: 1. července 2020
2. Cíl návrhu zákona	
Cílem návrhu je komplexně řešit jak neaktuální právní úpravu některých ustanovení novelizovaných zákonů, tak nedostatky v aplikační praxi a postupech Policie České republiky („policie“), orgánů činných v trestním řízení a zpravodajských služeb, a to v oblasti policejního i trestního práva. Společným jmenovatelem navrhovaných změn je jejich významný vliv na vnitřní pořádek a bezpečnost státu.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: NE	
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: NE	
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: ANO	
Dopad na podnikatelské prostředí bude mít rozšíření možností policie v oblasti rušení provozu zařízení, sítí a služeb elektronických komunikací. Tento vliv však nebude nijak zásadní, jak lze dovodit z informací o dosud provedených opatřeních, které jsou každoročně předkládány Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v rámci ročních zpráv „Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR“. Stávající účinky rušení provozu elektronických komunikací nastaly vždy v rozsahu metrů, maximálně desítek metrů od místa nálezu podezřelého předmětu nebo nástražného výbušného systému, vzhledem k okolnímu prostředí místa zásahu (budovy, terén apod.). Provoz elektronických komunikací byl tedy ovlivněn v minimálním rozsahu a v úzce vymezené lokalitě, která byla v rámci prováděného bezpečnostního opatření předem evakuována. Nepředpokládá se, že by využívání těchto opatření v rámci výcviku policie zasahovalo do provozu elektronických komunikací výraznějším způsobem. Rušení poskytování služeb elektronických komunikací v případech stanovených v § 39 odst. 3 má za cíl předcházet vzniku bezprostředně hrozících škod nebo efektivně zmírnit dopady takových negativních situací. Využití těchto oprávnění policie je vázáno na zákonem jasně definované situace. Konkrétní dopad na podnikatelské subjekty bude samozřejmě záviset na formě a rozsahu útoku/ incidentu, na který bude policie reagovat. Další dopady návrhu lze hodnotit jako pozitivní, neboť některá opatření (agent, využití zpravodajských informací) přispívají k tomu, aby byla účinněji odhalována závažná trestná činnost. Vzhledem k tomu, že tato činnost má i podobu hospodářské trestné činnosti, přispěje tato úprava k čistotě podnikatelského prostředí.	
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE	

3.5 Sociální dopady: NE
3.6 Dopady na spotřebitele: ANO
Viz bod 3.3
3.7 Dopady na životní prostředí: NE
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: NE
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: NE
3.10 Korupční rizika: NE
Předložený návrh zákona nezakládá možnost vzniku korupčních rizik.
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: ANO
Navržená právní úprava bude mít pozitivní dopady na bezpečnost nebo obranu České republiky, neboť   a) posiluje a zefektivňuje pravomoci policie při řešení závažných ohrožení vnitřního pořádku a bezpečnosti,   b) za určitých podmínek umožňuje procesní využití informací získaných zpravodajskými službami o závažné trestné činnosti jako důkazu v trestním řízení. Situaci, kdy zpravodajské služby získají o této trestné činnosti představující významné riziko, jako je např. terorismus, podstatnou informaci a tato informace, může být důkazně využita orgány činnými v trestním řízení a přispěje k účinné ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky.   c) má zlepšit využitelnost agenta v rámci trestního řízení a tím napomoci odhalování trestné činnosti.

Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a některé další zákony

1.2 Definice problému

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů („zákon o policii“) je účinný deset let, přičemž nebyl za tuto dobu nijak komplexněji novelizován. Některá jeho ustanovení se ukazují jako zastaralá a nedostatečná, zejména v postupech a oprávněních policie, které se týkají reakcí na nové či velmi rychle se rozvíjející hrozby (kyberkriminalita, ohrožení exponovaných osob, zneužívání dronů, terorismus apod.). Zároveň část oprávnění policie neodpovídá jejím současným možnostem, čímž je komplikována schopnost efektivně reagovat na nové trendy a způsoby ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.

Návrh zákona reaguje na současný právní stav, kdy pro bezpečnostní a obranné složky státu (ozbrojené síly, policie a Vojenská policie) nejsou v právních předpisech dostatečně jasně a komplexně upravena práva a odpovídající povinnosti spojené s výkonem jejich služebních úkolů, zejména při zajišťování bezpečnosti osob a majetku, jakož i veřejného pořádku, a to konkrétně ve vazbě na provádění rušení provozu zařízení, sítí a služeb elektronických komunikací („rušení“), které je nedílnou součástí této jejich činnosti. Tato právní úprava obsahuje nedůvodné rozdíly v dané oblasti, a to i přes to, že její věcné zajištění je shodné pro všechny dotčené složky. Zatímco ozbrojené síly mají právní úpravu zahrnující jak podmínky pro provádění rušení při ostrém zásahu, tak při výcviku této bezpečnostní složky, komplexně obsaženu v rámci zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů (§ 42b Rušení provozu elektronických komunikací), pro policii je problematika rušení upravena pouze v části týkající se ostrých zásahů (§ 39 zákona o policii). Návrh zákona přináší též dílčí upřesnění nových pravidel o ochraně osobních údajů zpracovávaných při postihu kriminality.

Návrh zákona také zohledňuje nástup nové generace pachatelů trestné činnosti, která se z ulice přesunuje do virtuálního prostředí a využívá k páčání trestné činnosti moderní elektronické prostředky. Zatímco jiné formy kriminality mají vesměs klesající tendenci, trestná činnost spojená s kyberprostorem narůstá. V posledních letech se v České republice setkáváme s rostoucími počty útoků, které mají povahu kybernetického bezpečnostního incidentu definovaného zákonem č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Současná právní úprava neupravuje obecná oprávnění policie, která by jednoznačně stanovovala postupy, jakými lze reagovat na rozvoj fenoménu letadel způsobilých létat bez pilota na palubě a s tím spjatých bezpečnostních rizik. Stav, kdy jsou postupy policie stanoveny nejednoznačně a řešeny na základě výkladu jiných ustanovení zákona o policii, má významný dopad na právní jistotu jak policistů, tak adresátů právních norem.

Současná právní úprava nezná ustanovení, které by explicitně umožňovalo využívat oprávnění k zajištění bezpečnosti osoby, mimo rámec krátkodobé ochrany a zvláštní ochrany osob. Vždy musí existovat odůvodněná a zřejmá (zjevná) hrozba újmy na zdraví nebo jiného

vážného nebezpečí. Z praktických poznatků policie při výkonu policejní ochrany vyplývá, že existuje reálná potřeba zajišťovat bezpečnost také těm osobám, u kterých nejsou v dané chvíli informace o zjevném či bezprostředně hrozícím nebezpečí, avšak potřeba jejich ochrany vyplývá buď z jejich faktického postavení, nebo z toho, že případná újma způsobená takové osobě na našem území by mohla mít mimořádně negativní dopad na zájmy či bezpečnostní postavení České republiky.

Pracovníci azylových domů či jiných zařízení, které jsou provozovány podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, nejsou dle stávající právní úpravy oprávněni sdělovat policii požadované informace (reagovat na zákonnou žádost policie při pátrání po osobách), a to s odkazem na povinnost mlčenlivosti stanovenou v § 100 tohoto zákona.

Institut použití agenta v trestním řízení představuje účinný prostředek pro předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti a v zásadě odráží potřeby účinného boje proti nejzávažnějším formám trestné činnosti. Přesto však praxe poukazuje na potřebu změny současného právního prostředí, což se mj. odrazilo i v Koncepci boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 schválené usnesením vlády č. 325 ze dne 23. května 2018. Za hlavní problém lze označit způsob, jakým je vymezena beztrestnost agenta, který nekoresponduje s potřebami efektivního využití institutu použití agenta a neposkytuje agentovi dostatečnou ochranu před možnými důsledky jeho činnosti. V praxi se ukazuje jako nezbytné, aby se agent mohl podílet na tzv. „prostředím podmíněných trestných činech“, v opačném případě by mu hrozilo prozrazení, byla ohrožena jeho bezpečnost a nebyl by naplněn smysl jeho nasazení, tj. získání informací, které vedou k odhalení pachatelů trestné činnosti a rozkrytí kriminálních struktur. Bez vzbuzení důvěry u kriminálně závadových osob a etablování agenta v rámci zločineckých skupin je velice ztíženo (ne-li vyloučeno) následné zmapování trestné činnosti a získání důkazního materiálu. Jen obtížně si lze představit, že v rámci déle trvajících nasazení by agent nebyl konfrontován s nutností jednat takovým způsobem, který naplňuje některou ze skutkových podstat trestného činu. Na základě požadavků z praxe se jeví vhodné upravit beztrestnost shodně pro všechny agenty a sjednotit tak právní režim jak pro agenty působící v teroristických skupinách, organizovaných skupinách a organizovaných zločineckých skupinách, tak pro agenty, kteří jsou nasazeni mimo tyto skupiny. Současná úprava beztrestnosti agenta je vystavena na zakotvení beztrestnosti pouze pro některé trestné činy a pouze pro agenty působící v rámci organizovaného zločinu. V praxi dochází k tomu, že agenti jsou podrobováni různým „zkouškám spolehlivosti“, aby prokázali svoji věrohodnost, současný výčet trestných činů, který se v praxi ukazuje jako poměrně úzký, je tak nutí se těmito zkouškám vyhýbat. Pokud jde o dosavadní úpravu v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů („trestní řád“), praxe je nejednotná v otázce, zda lze využít agentem získaných informací i v jiné trestní věci, než na kterou byl agent nasazen.

Návrh zákona řeší také situaci, kdy podle platné právní úpravy, resp. podle judikatury Ústavního soudu (nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3038/07 ze dne 29. 2. 2008 – dále jen jako „nález“) nelze informace získané zpravodajskou službou České republiky použít jako důkaz v trestním řízení. Hlavní důvody procesní nepoužitelnosti tohoto druhu informací vymezil Ústavní soud ve svém nálezu následovně:

- omezení použitelnosti informací s ohledem na zákonný účel jejich pořizování („Zpravodajské odposlechy a trestněprávní odposlechy mají zcela odlišný zákonný

režim a zákonem vymezený účel. Zatímco účelem trestního řízení je náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů, účelem činnosti (vojenských) zpravodajských služeb je zabezpečení informací o záměrech a činnostech představujících vojenskou ohrožení České republiky, o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany, o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky a o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství v oblasti obrany České republiky“ (bod 23)).

- *zákaz ingerence politického orgánu do procesu povolování zjišťování zpravodajských informací („Odlišnost od trestněprávních zásad plyne i z faktu, že do procesu povolení a poskytnutí informací jsou začleněny špičky výkonné moci, které Ústava České republiky vymezuje jako orgány politické. Avšak v trestním řízení musí veřejná moc přísně dodržovat trestní řád. Trestní řád jako zákon upravující postup veřejné moci při omezování základních práv zde platí se všemi svými garancemi“ (bod 24)). –*
- *generální klauzule o použitelnosti důkazů nemůže sloužit k vyprazdňování zvláštních ustanovení trestního řádu stran utajovaného způsobu získávání informací („Není žádných pochyb, že nemůže být aplikována generální klauzule o použitelnosti důkazů, která je obsažena v § 89 odst. 2 TŘ podle něhož „Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“ Takový výkladový a aplikační postup by zcela eliminoval a učinil nadbytečnými záruky obsažené ve speciálních ustanoveních trestního řádu (§ 88 a 158d TŘ), upravujících jakým jediným možným způsobem musí orgány činné v trestním řízení postupovat, aby získaly procesně použitelný důkaz“ (bod 25). Trestní řád přitom v návaznosti na úpravu o důkazním použití informací získaných prolomením práva na ochranu soukromí (zejm. § 88 a 158d trestního řádu) mlčí o možnosti použít jako důkaz odposlechy či záznamy pořízené při sledování na základě jiných zákonů. Použití zpravodajského odposlechu v trestním řízení jako důkazu nepředvídají ani zpravodajské zákony“ (bod 26)... „zpravodajské služby jsou ve vztahu k trestnímu řízení zákonem o zpravodajských službách (§ 8 odst. 3) zmocněny maximálně k poskytnutí povšechných informací operativního charakteru“ (bod 28)).*
- *zpravodajské zákony poskytují nižší garance ochrany soukromí („Tajné sledování telefonických hovorů a shromažďování takových informací veřejnou mocí je velmi vážným zásahem do základních práv. Zpravodajské odposlechy nedosahují garančních kvalit, které vyžaduje trestní řád, a proto jich nelze použít jako důkazu v trestním řízení“ (bod 29)).*

I při tomto odmítavém vyjádření Ústavní soud výslovně nevyloučil použitelnost zpravodajských informací v trestním řízení v případech souvisejících s terorismem a představujících vážnou hrozbu. Z názoru Ústavního soudu vyplývá, že při úvaze o procesní použitelnosti zpravodajských informací je nutné přihlídnout k závažnosti trestného činu, resp. skutku, který je předmětem obžaloby. Půžitelnost zpravodajských informací v trestním řízení pro širší okruh případů lze v tedy v současnosti zajistit pouze změnou právní úpravy.

Návrh na vypuštění doplňkové ochrany z § 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku má za cíl zpřesnit omezení týkající se ukládání trestu vyhoštění. Doplňková ochrana, na rozdíl od azylu, představuje pouze dočasnou překážku výkonu trestu vyhoštění. Proto není nutné, aby tvořila absolutní překážku uložení trestu vyhoštění, ale měla by zůstat pouze důvodem odložení výkonu trestu vyhoštění podle § 350b odst. 5 trestního řádu. Uvedenou změnou bude rovněž odstraněn rozpor mezi § 350b odst. 5 trestního řádu, podle něhož je doplňková ochrana důvodem odložení výkonu trestu vyhoštění, a § 350h odst. 4 trestního řádu, podle něhož, ve spojení s § 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, je důvodem upuštění od výkonu trestu vyhoštění.

Navrhuje se novelizace § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku tak, aby toto ustanovení zcela odpovídalo požadavkům na ochranu práva na soukromý a rodinný život, jak vyplývá z mezinárodních lidskoprávních závazků České republiky, zejména pak z čl. 8 Úmluvy, ze související judikatury ESLP a ze sekundárního práva Evropské unie.

Dále se navrhuje upravit ustanovení § 80 odst. 3 písm. f) trestního zákoníku tak, aby bylo zcela v souladu s požadavky sekundárního práva a judikaturou Evropské unie. V souvislosti s hmotněprávní úpravou vyhošťování se navrhuje upravit § 350b odst. 4 trestního řádu tak, aby byl v souladu se zněním zákona o azylu vycházející ze sekundárního práva Evropské unie.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Úprava v zákoně o policii

V obecné rovině je problematika rušení upravena zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ve svém ustanovení § 100 odst. 2 definuje pojem rušení a vzhledem k tomu, že rušení negativně ovlivňuje (zhoršuje, znemožňuje nebo opakovaně přerušuje) provoz elektronických komunikačních zařízení, sítí elektronických komunikací, popřípadě poskytování služeb elektronických komunikací nebo provozování radiokomunikačních služeb, určuje též podmínky zajištění, aby k rušení nedocházelo, a jeho případného odstraňování. Z obecné zásady „zákazu rušení“ existují výjimky prolamující ochranná omezení § 100 zákona o elektronických komunikacích. Zvláštní právní úprava tak může vymezit speciální situace, při nichž bude rušení provozu zařízení, sítí a služeb elektronických komunikací připuštěno.

Oprávnění policie rušit provoz elektronických komunikací je zakotveno v § 39 zákona o policii. Podle tohoto ustanovení může policie za účelem odstranění bezprostředního ohrožení životů nebo zdraví osob anebo bezprostředně hrozící škody velkého rozsahu na majetku rušit v nezbytné míře a po nezbytnou dobu provoz elektronických komunikačních zařízení a sítí, poskytování služeb elektronických komunikací, nebo provozování radiokomunikačních služeb. Zavedení rušení je policie povinna ohlásit na územně příslušné operační a informační středisko Integrovaného záchranného systému a Českému telekomunikačnímu úřadu. V nezbytné míře pak informuje o provedeném rušení dotčené provozovatele sítí a služeb elektronických komunikací. To neplatí, pokud by poskytnutí takové informace mohlo ohrozit plnění úkolu policie. Rušení je jedním z prvků ochrany osob a majetku při plnění služebních úkolů, především v oblasti výkonu pyrotechnických činností,

který je zaměřen zejména na ochranu před dálkovým odpalováním nástražných výbušných systémů, dálkově ovládanými bezpilotními prostředky v případě jejich možného zneužití proti chráněným zájmům, ale také před nežádoucími přenosy dat v určitých specifických případech.

Mobilní telefon nebo jiné vysílací zařízení mohou být použity jako nástroj k páčání teroristických útoků, konkrétně právě například k aktivaci nástražného výbušného systému na dálku. Rušení provozu elektronických komunikací je pak opatřením, které slouží k zamezení případné aktivace tohoto nástražného výbušného systému elektronickým bezdrátovým zařízením. V odůvodněných případech je proto žádoucí pro zajištění účelu zákona o policii provést rušení příslušného provozu, jehož prostřednictvím by k aktivaci nástražného výbušného systému mohlo dojít. Ovlivnění provozu sítě elektronických komunikací v podobě přerušení přenášeného signálu v určitém prostoru (zavedení rušení) je v některých případech jedinou a krajní možností, jak uvedeným nežádoucím jevům zabránit. K zavedení rušení provozu elektronických komunikací u policie, resp. Pyrotechnické služby Policie České republiky dochází především na základě rozhodnutí velitele při zásahu v případě nálezů podezřelého předmětu, nástražného výbušného systému, munice výbušnin a výbušných předmětů, kdy s ohledem na charakter a činnost policie v rámci výkonu pyrotechnických činností nelze zavedení rušení provozu elektronických komunikací nijak plánovat ani předvídat.

Pod pojem kyberkriminality lze podřadit širokou škálu jednání počínaje podvodnými aktivitami, porušováním práv z duševního vlastnictví, krádežemi virtuální identity, tzv. phishingovými útoky, neoprávněnými přístupy k cizím účtům, odcizováním elektronických dat a probíhající elektronické komunikace, útoky zaměřenými na destabilizaci datové komunikace až k šíření dětské pornografie, extremismu, vydírání, vyhrožování a nebezpečným pronásledováním konče. Nové technologie nabízejí a ve stále větší míře budou nabízet i širší možnosti pachatelů veškeré trestné činnosti zastírat vzájemnou komunikaci či výměnu dat s využitím právě nových služeb v informačních technologiích. V delším výhledu dojde k tomu, že většina nepřímé komunikace bude digitalizována včetně citlivých, osobních či jinak chráněných dat. V tomto ohledu bude exponenciálně růst míra důležitosti ochrany a nutnosti adekvátního opatření při narušování této ochrany, která ve většině případů bude mít kriminální charakter. Současný nárůst kyberkriminality oproti roku 2014 je odhadován na 15,5 %. Zákon o policii ovšem za současné právní úpravy nezakotvuje fakticky žádné nástroje, kterých by bylo možné využít při odhalování původců útoků, které mají povahu kybernetického útoku a které je nutné řešit bezodkladně, v rámci vyhledávání, odhalování a dokumentování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, ani možnostmi, kterými by bylo možné pružně reagovat na aktuálně probíhající útok za účelem odvrácení hrozících či již vzniklých škod. Policie zároveň nedisponuje takovými oprávněními, která jí umožňují reagovat též na požadavky dalších členských států EU např. v rámci evropského systému donucovacích orgánů pro včasné varování v případě závažných přeshraničních kybernetických útoků.

V posledních letech dochází k významnému rozvoji fenoménu bezpilotních systémů, tedy letadel, způsobilých létat bez pilota na palubě (dále též „BLP“). Ten je umožněn jednak značně rychlým vývojem příslušných technologií, jednak výrazně větší cenovou dostupností. Zatímco donedávna byl provoz BLP doménou vojenského sektoru a experimentálního

provozu, nyní vývoj směřuje k významně masovějšímu využití v sektoru civilním, a to nejen na bázi volnočasových aktivit a využití pro vlastní potřebu, ale i na úrovni komerční a profesionální. Zároveň rozvoj provozování BLP přináší rizika jejich zneužití proti zájmům chráněným zákonem, a to zejména v oblastech přípravy trestných činů, plánování a provedení teroristických útoků, ohrožení chráněných osob, narušení letového provozu a dalších. Současná právní úprava neupravuje obecná oprávnění policie, která by jednoznačně stanovovala postupy, jakými lze na tato ohrožení reagovat. Stav, kdy jsou možné postupy policie stanoveny nejednoznačně a řešeny na základě výkladu jiných ustanovení, má významný dopad na právní jistotu policistů i adresátů právních norem. Proti nedovoleným jednáním s BLP lze již nyní využít oprávnění spočívající v odnětí věci (§ 34), zajištění, odstranění a zničení věci (§ 37). Dále lze použít výzvu podle § 114. Oprávnění policie dle těchto ustanovení ovšem dostatečně nereflektují specifika spjatá s BLP, s tím spjatými riziky, ale také s faktickými možnostmi policie při řešení této problematiky.

Konkrétní rizika spojená s provozem BLP lze shrnout takto:

1. Pořizování záznamů a fotografií - např. při přípravě trestného činu, teroristického útoku, rozkrývání taktiky policie při zákrocích k obnově veřejného pořádku, atd.
2. Ohrožení civilních a policejních letadel – úmyslné, či neúmyslné.
3. Použití BLP jako zbraně, např.:
  - a. nosič výbušnin,
  - b. nosič střelných zbraní,
  - c. nosič chemikálií a biologického materiálu,
  - d. útok řízeným pádem stroje.
4. Doprava zbraní a dalších zakázaných věcí do uzavřených prostorů (letišť, stadióny, věznice).
5. Rizika spojená s ochranou utajovaných informací.
6. Rušení radiosignálů pomocí BLP.
7. Pád stroje.

Způsoby zamezení činnosti či eliminace BLP mohou být následující:

1. Sestřelení BLP – jedná se o krajní řešení v případě bezprostředního závažného ohrožení.
2. Zachycení BLP – zachycení BLP se provádí jiným BLP, který má pod sebou síť, nebo využitím speciálně cvičených dravců, kteří dokáží BLP zachytit.
3. Rušení - rušení konkrétního pásma prostředku BLP.
4. Převzetí kontroly nad BLP- nejvhodnější řešení, které minimalizuje případné škody při pádu stroje.

Současná právní úprava dle § 49 zákona o policii počítá s poskytováním tzv. policejní ochrany buď u taxativně určených osob- ústavních činitelů dle nařízení vlády ze dne 16.

prosince 2008 č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů České republiky, nebo u osob, jejichž ochrana vyplývá z mezinárodních dohod. Těmto osobám je policejní ochrana poskytována automaticky a trvale po dobu výkonu funkce, resp. po dobu pobytu na území České republiky. Dalšími formami policejní ochrany je tzv. krátkodobá ochrana dle § 50 zákona o policii a institut zvláštní ochrany svědka dle zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením („zákon o ochraně svědka“). Krátkodobou ochranu poskytuje policie v odůvodněných případech osobě, které zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, zvláštní ochrana svědka pak ze své podstaty dopadá pouze na okruh osob spjatých s konkrétním trestním řízením. Současná právní úprava nezná ustanovení, které by explicitně umožňovalo využívat oprávnění k zajištění bezpečnosti osoby, která nesplňuje výše uvedené podmínky, zejména pak podmínky udělení krátkodobé ochrany, kdy musí vždy existovat odůvodněná a zřejmá (zjevná) hrozba újmy na zdraví nebo jiného vážného nebezpečí. Míra rizika ohrožení takové osoby je totiž odvislá od celé škály poměrně neurčitých faktorů- bezpečnostní situace ve vztahu k osobě v místě původu, vnitropolitická situace v místě původu, rizika spojená s osobou jako představitelem určité ideje, myšlenkového směru, vyhraněných postojů, dříve zastávané vládní nebo obdobné funkce apod., jejichž relevance se může v krátkém čase poměrně rychle vyvíjet.

Z praxe lze konkrétně zmínit například:

- rodinní příslušníci chráněných ústavních činitelů,
- ústavní činitele cizích států, na které nedopadají mezinárodní úmluvy (zejména vyhláška č. 131/1978 Sb), na které je však s ohledem na vykonávanou funkci a politický systém jejich státu nezbytné pohlížet jako na osoby na obdobné úrovni jako na ústavní činitele, které zastupují (např. viceprezident USA, generální tajemník KS Číny),
- bývalí vysocí ústavní činitelé cizích států (např. bývalí ministři zahraničních věcí USA), kteří po skončení funkce neodpovídají definici podle mezinárodních úmluv,
- osoby bez faktické ústavní či obdobné funkce, ale s významným mezinárodním kreditem (Jeho svatost dalajláma),
- rodinní příslušníci chráněných osob (v případě, že navštíví ČR samostatně, nikoliv jako doprovod chráněné osoby – např. členové významných královských rodin),
- komisaři Rady EU, pokud se na ně nevztahují výše uvedené mezinárodní úmluvy,
- ředitelé zpravodajských služeb, pokud v zemi původu požívají ochrany.

Povinnost mlčenlivosti pracovníka v sociálních službách upravuje § 100 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jenž stanoví zaměstnancům poskytovatelů sociálních služeb povinnost zachovávat mlčenlivost o „údajích týkajících se osob, kterým jsou poskytovány sociální služby...“. Zákon o policii nemá za současné právní úpravy žádné zvláštní ustanovení, které by umožňovalo zákonným způsobem tuto mlčenlivost prolomit.

Policie plní celou řadu úkolů, jejichž úspěšné splnění vyžaduje znalost citlivých osobních údajů. Shromažďovat údaje o rasovém původu, náboženském nebo politickém přesvědčení, o příslušnosti k zákonem nezakázanému sdružení nebo sexuálnímu chování může policie dle nyní účinného znění § 79 odst. 2 pouze tehdy, je-li to nezbytné pro účely šetření konkrétního trestného činu nebo přestupku (okruh tzv. citlivých údajů bude dále rozšířen novelizací § 79 v novém odst. 3 po nabytí platnosti novely obsažené ve sněmovním tisku 139.) Platí tedy, že pro jiné (obdobně závažné) úkoly policie nyní tyto údaje shromažďovat nelze. Ovšem např. při zajišťování ochrany osob, zejména při postupech dle zákona o ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, ale i při poskytování krátkodobé ochrany dle § 50 zákona o policii, je naprosto klíčové dozvědět se o chráněné osobě co největší množství informací tak, aby bylo možné stanovit veškerá potenciální zdroje rizik a přizpůsobit jim způsoby zajištění ochrany. Poskytování tohoto druhu ochrany je velmi specifické a realizuje se skutečně až v situacích, kdy není možné zajistit bezpečnost a zdraví osob mírnějším způsobem. Je nutné mít na zřeteli to, že poskytování zvláštní ochrany a pomoci se netýká jen samotných chráněných osob a jejich blízkých, ale také policistů, kteří se na tomto procesu podílejí a dalších více či méně zainteresovaných osob. Policie dále nemá zákonné zmocnění ke shromažďování údajů o náboženském nebo politickém přesvědčení u zájmových osob z hlediska preventivně bezpečnostních opatření, tak jako je tomu v jiných evropských státech (SRN, Francie..). Teroristické trestné činnosti se dopouští především osoby, které prošly procesem radikalizace, k jejich odhalení však bezpečnostní složky nezbytně potřebují mít možnost shromažďovat a pracovat s těmito osobními údaji.

Úprava v trestním řádu

Institut agenta byl do českého právního řádu poprvé zaveden zákonem č. 152/1995 Sb., který zakotvil použití agenta do § 34b zákona o policii. Podle této úpravy schvaloval použití agenta soudce krajského soudu, ve kterém měl žadatel o povolení sídlo. Agentu bylo možné nasadit jen při odhalování zvlášť závažných úmyslných trestných činů anebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazovala vyhlášená mezinárodní smlouva. Zákonem č. 265/2001 Sb. byly operativně pátrací prostředky (včetně použití agenta) ze zákona o policii přesunuty do trestního řádu. Důvodem k tomuto kroku byla potřeba zajistit procesní využitelnost takto získaných důkazů a zavést dozor státního zástupce. Legitimitu a ústavní konformitu operativně pátracích prostředků včetně institutu agenta potvrdil i Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. III. ÚS 323/04, když konstatoval, že „*pod tlakem hrozby organizované a jiné mimořádně závažné činnosti musel zákonodárce v posledních letech novelizacemi trestního řádu a policejního zákona přikročit k zakotvení nových "netradičních" procesních postupů, umožňujících efektivní odhalování a stíhání skryté kriminality. (...). Zakotvení těchto institutů do trestněprocesního zákonodárství je legitimním prostředkem obrany občanů a státu před nebezpečnými formami kriminality a je dnes známo i v zahraničních právních úpravách demokratických států*“.

V současné době jsou tedy operativně pátrací prostředky upraveny v § 158b až 158f trestního řádu. Využití všech těchto institutů je možné pouze za účelem získání skutečností důležitých pro trestní řízení o úmyslném trestném činu, pokud nelze účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by to podstatně ztíženo. Trestní řád tedy v tomto ustanovení zdůrazňuje principy

proporcionality a subsidiarity, které jsou dále rozvedeny u jednotlivých operativně pátracích prostředků.

Samotný proces schvalování a následného použití agenta obsahuje § 158e trestního řádu, který v odstavci 1 uvádí „*je-li vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku, podplacení podle § 332 trestního zákoníku, nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, je policejní orgán, pokud jím je útvar Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, oprávněn použít agenta*”.

Agentem může být pouze příslušník policie nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů. Použití agenta je oprávněn navrhnout pouze státní zástupce vrchního státního zastupitelství a povolení vydává soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce činný. Podle § 18a vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, je k podání návrhu na použití agenta příslušný státní zástupce vrchního státního zastupitelství, v jehož obvodu je činné státní zastupitelství příslušné k dozoru ve věci a nelze-li takové státní zastupitelství určit, je příslušný státní zástupce, v jehož obvodu má sídlo policejní orgán, který návrh na použití agenta podal. V povolení musí být stanoven účel a doba, na kterou je agent nasazen, a ta může být soudem prodloužena opět jen na návrh. V povolení musejí být dále uvedeny údaje umožňující identifikaci agenta. Povolení musí mít písemnou formu a být řádně odůvodněno. Státní zástupce je navíc povinen nejméně každé tři měsíce prověřovat, jestli důvody pro nasazení agenta trvají, pokud ne, dá policejnímu orgánu pokyn k bezodkladnému ukončení činnosti agenta. Agent je při svém nasazení povinen počínat si přiměřeně, tj. volit takové prostředky, které jsou způsobitelné ke splnění jeho služebního úkolu a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech. Podle § 158e odst. 7 tr. řádu je státní zástupce dále povinen od policejního orgánu vyžadovat údaje potřebné pro posouzení, zda důvody pro použití agenta trvají a zda je jeho činnost v souladu se zákonem.

Beztrestnost agenta je upravena v § 312c a v § 363 trestního zákoníku. § 312c stanovuje beztrestnost agenta pro trestný čin účasti na teroristické skupině, pokud se účastní činnosti teroristické skupiny s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo ve prospěch teroristické skupiny anebo jejímu spáchání předejít. Druhý odstavec pak obsahuje výčet trestných činů, pro které není agent účastníkem se činnosti teroristické skupiny nebo podporující takovou skupinu trestný, pokud se jich dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo ve prospěch teroristické skupiny anebo jejímu spáchání předejít. Třetí odstavec vylučuje beztrestnost agenta v případech, kdy agent

teroristickou skupinu založil nebo zosnoval, anebo kdy je agent vedoucím činitelem nebo představitelem teroristické skupiny.

Obdobnou úpravu beztrestnosti agenta obsahuje i § 363 trestního zákoníku, který se ale vztahuje na případy, kdy se agent účastní činnosti organizované či organizované zločinecké skupiny nebo kdy takové skupiny podporuje. Výčet trestných činů je stejný jako v § 312c odst. 2, na který se zde odkazuje. Stejně jako v prvním případě platí, že beztrestným se nestává agent, který organizovanou zločineckou skupinu nebo organizovanou skupinu založil nebo zosnoval, nebo agent, který je vedoucím představitelem nebo vedoucím činitelem organizované skupiny. Výčet trestných činů, pro které agent není trestně odpovědný, se v minulosti rozšiřoval, naposledy v souvislosti s tzv. protiteroristickou novelou trestního zákoníku (zákon č. 455/2016 Sb.).

V současné době je institut použití agenta jedním z nejvýznamnějších institutů sloužících k boji s organizovaným zločinem, což mj. vyplývá ze samotné povahy organizovaného zločinu, který se vyznačuje propracovanou strukturou a hierarchií, kterou je těžké odhalit bez znalostí jejího vnitřního fungování. Agent je v souladu s principem *ultima ratio* nasazován jen v nejzávažnějších případech, kdy se ostatní prostředky trestního práva ukazují jako neúčinné. Způsobilstv tohoto institutu zasahovat do právem chráněných zájmů i nezúčastněných osob je důvodem, proč jsou podmínky pro jeho nasazení a způsob jeho schvalování a kontroly nastaveny tak přísně. Navrhovaná právní úprava na tomto principu nic nemění a v dílčích mezích ho dále prohlubuje.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Stávající právní úprava odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v trestním řízení je obsažena v § 88 trestního řádu. Odposlech a záznam může nařídít předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Příkaz lze vydat, pokud lze důvodně předpokládat, že takto budou zjištěny významné skutečnosti pro trestní řízení a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Protokol o zničení záznamu založí do spisu.

Bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může orgán činný v trestním řízení nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej provést i sám, je-li vedeno trestní řízení pro trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), svěřením dítěte do moci jiného (§ 169 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§ 171

trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje. V příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být stanovena uživatelská adresa či zařízení a osoba uživatele, pokud je její totožnost známa, a doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce; v odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují. Policejní orgán je povinen průběžně vyhodnocovat, zda i nadále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu a pokud důvody pominuly, je povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončit.

Na základě vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může soudce soudu vyššího stupně dobu trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu prodloužit, a to i opakovaně, vždy na dobu nejdéle čtyř měsíců.

Má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil. Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným zneužitím záznamů, a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. V jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze záznam jako důkaz užit tehdy, pokud je v této věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v § 88 odst. 1 trestního řádu, nebo souhlasí-li s tím uživatel odposlouchávané stanice.

Pokud při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, je policejní orgán po souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce povinen záznamy bezodkladně zničit po třech letech od pravomocného skončení věci. Byl-li policejní orgán v uvedené lhůtě vyzooměn o podání mimořádného opravného prostředku, zničí záznamy o odposlechu až po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, případně až po novém pravomocném skončení věci. Protokol o zničení záznamu o odposlechu zašle policejní orgán státnímu zástupci, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předsedovi senátu soudu prvního stupně, k založení do spisu.

Úprava informační povinnosti je obsažena v § 88 odst. 8 a 9 trestního řádu. Platí, že státní zástupce nebo policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci informuje o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu uživatele odposlouchávaného zařízení, pokud je znám.

Předseda senátu soudu prvního stupně podá informaci bezodkladně po pravomocném skončení věci, státní zástupce, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem podle § 174a trestního řádu a policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí státním zástupcem podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu.

Informace obsahuje označení soudu, který vydal příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, délku trvání odposlechu a datum jeho ukončení. Součástí informace je poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Právní úprava řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je pak soustředěna v § 314l a násl. trestního řádu.

Povinnost poskytnout informace není bez limitů. Tyto limity jsou uvedeny v § 88 odst. 9 trestního řádu, podle něhož se informace nepodá v řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině, v řízení o trestném činu účasti na teroristické skupině nebo pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno, nebo pokud je proti osobě, jíž má být informace sdělena, vedeno trestní řízení, anebo pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení, včetně řízení o jiném trestném činu, ve kterém je možné odposlech a záznam telekomunikačního provozu použít (§ 88 odst. 6 trestního řádu), nebo by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.

Zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu

Zjišťování údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a trestního řádu může nařídít předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce pro zákonem stanovený okruh trestných činů [úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, pro trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku), pro trestný čin podvodu (§ 209 trestního zákoníku), pro trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230 trestního zákoníku), pro trestný čin opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231 trestního zákoníku), pro trestný čin nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku), pro trestný čin nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), pro trestný čin šíření poplašné zprávy (§ 357 trestního zákoníku), pro trestný čin podněcování k trestnému činu (§ 364 trestního zákoníku), pro trestný čin schvalování trestného činu (§ 365 trestního zákoníku), nebo pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána].

Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje.

Vztahuje-li se žádost ke konkrétnímu uživateli, musí být v příkazu uvedena jeho totožnost, je-li známa. Informační povinnost je upravena obdobně jako u odposlechlů.

Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí je upraveno v § 158d trestního řádu, přičemž nejzávažnější způsob sledování vyžadující soudní povolení je upraven v odstavci 3. Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí nebo do listovního tajemství anebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Stejně jako u odposlechu, sledování je možné použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné (§ 158b odst. 2 trestního řádu).

Stávající úprava obsažená v § 158b trestního řádu omezuje okruh trestných činů, pro které lze sledování osob a věcí povolit, na úmyslné trestné činy.

Obdobná informační povinnost jako u odposlechlů (§ 88 odst. 8 a 9 trestního řádu) a zjišťování údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a odst. 2 a 3 trestního řádu), a tedy i výjimky z této povinnosti, a možnost domáhat se přezkumu zákonnosti povoleného sledování Nejvyšším soudem (§ 314l a násl. trestního řádu) nejsou upraveny.

Zadržení a otevření zásilky, její záměna a sledování

Dalším přípustným zásahem do ústavně zaručeného práva na ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv jsou instituty zadržení zásilky, otevření zásilky, záměna zásilky a sledování zásilky dle § 86 až 87c trestního řádu. Zásilkou se rozumí předmět dopravovaný jakýmkoli způsobem, ať již s využitím pošty nebo jiné osoby, včetně dopravy skrytým způsobem. Tyto procesní úkony nařizuje nebo provádí předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, a to buď se souhlasem soudce (otevření zásilky, záměna zásilky) nebo bez jeho souhlasu (zadržení zásilky, sledování zásilky).

Obdobná informační povinnost jako u odposlechlů (§ 88 odst. 8 a 9 trestního řádu) a zjišťování údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a odst. 2 a 3 trestního řádu), a tedy ani výjimky z této povinnosti, a možnost domáhat se přezkumu zákonnosti těchto úkonů Nejvyšším soudem (§ 314l a násl. trestního řádu) nejsou upraveny.

Vyhoštění

Návrh na vypuštění doplňkové ochrany z § 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku má za cíl zpřesnit omezení týkající se ukládání trestu vyhoštění. Doplňková ochrana, na rozdíl od azylu, představuje pouze dočasnou překážku výkonu trestu vyhoštění. Proto není nutné, aby tvořila absolutní překážku uložení trestu vyhoštění, ale měla by zůstat pouze důvodem odložení výkonu trestu vyhoštění podle § 350b odst. 5 trestního řádu. Uvedenou změnou bude rovněž odstraněn rozpor mezi § 350b odst. 5 trestního řádu, podle něhož je doplňková ochrana důvodem odložení výkonu trestu vyhoštění, a § 350h odst. 4 trestního řádu, podle něhož, ve spojení s § 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, je důvodem upuštění od výkonu trestu vyhoštění.

Z dikce ustanovení § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku vyplývá, že existence trvalého pobytu je jedním ze tří kritérií, která musí být (spolu s faktickou existencí pracovního a sociálního zázemí a zájmem na spojování rodin) kumulativně naplněná, aby nebylo možné cizinci trest vyhoštění uložit. Požadavek trvalého pobytu je však v rozporu jak s judikaturou ESLP, tak se sekundárním právem Evropské unie, když pro tyto není (ne)existence trvalého pobytu, jakožto administrativního údaje, nikterak relevantní pro posouzení, zda je možné trest vyhoštění uložit či nikoli.

Jak judikatura ESLP vycházející z čl. 8 Úmluvy, tak sekundární právo Evropské unie obecně zmiňuje určitá pomocná kritéria pro zvážení, zda je vyhoštění opatřením nezbytným v demokratické společnosti a proporčním ke sledovanému cíli (bezpečnost lidí, majetku nebo jiný obecný zájem). Jedním z těchto kritérií je i délka pobytu pachatele na území v zemi, z níž má být vyhoštěn. Tuto podmínku je však třeba vykládat materiálně, nikoli v závislosti na formálním pobytovém režimu uděleném dle právních předpisů té které země. Kritérium délky pobytu pachatele na území v zemi, z níž má být vyhoštěn, musí být chápáno tak, že s rostoucí délkou faktického pobytu cizince v hostitelském státě lze předpokládat i rostoucí míru jeho integrace; s tím by měla stoupat i úroveň ochrany osob před jejich vyhoštěním. Je zřejmé, že úroveň ochrany např. u turisty je odlišná od úrovně ochrany osob, kteří na území hostitelského členského státu pobývají již mnoho let, bez ohledu na to, zda jsou tyto osoby držiteli rozhodnutí státu o udělení povolení k trvalému pobytu či nikoli.

Pokud zůstane zachován stávající stav, bude přetrvávat dosavadní nesoulad české právní úpravy požadující zkoumání (ne)existence formálního pobytového režimu pro zjištění, zda trest vyhoštění uložit či nikoli, s požadavky judikatury ESLP a sekundárního práva Evropské unie.

S ohledem na judikaturu ESLP a požadavky Evropské unie se dále jeví jako vhodné upravit rovněž § 80 odst. 3 písm. f) trestního zákoníku, aby bylo rozlišováno mezi intenzitou důvodů, pro které lze vyhostit občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka, který má povolen trvalý pobyt na území České republiky, od důvodů, pro které lze vyhostit občany Evropské unie s desetiletým pobytem na území České republiky. Aby bylo možné osobu vyhostit, musí být dle práva Evropské unie důvody ve druhém případě intenzivnější, než je tomu v případě prvním. Tento rozdíl ale česká právní úprava nezohledňuje.

Změna trestního řádu

Co se týče procesní úpravy výkonu trestu vyhoštění, navrhována je změna § 350b trestního řádu. Jde o úpravu okruhu výjimek, kdy lze rozhodnout, že se trest vyhoštění neodloží a vykoná se, přestože odsouzený k trestu vyhoštění požádal o udělení mezinárodní ochrany. Současné znění trestního řádu umožňuje předsedovi senátu rozhodnout tak, že žádost odsouzeného o udělení mezinárodní ochrany je zcela zjevně bezdůvodná, a proto není důvodu trest vyhoštění odkládat, bez ohledu na probíhající řízení o udělení mezinárodní ochrany dle zákona o azylu. Zákon o azylu rovněž umožňuje určité výjimky z pravidla, podle kterých má žadatel právo po dobu, po kterou je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, setrvat na území České republiky. Tyto výjimky vycházejí ze sekundárního práva Evropské unie; dle stávající úpravy se jedná o podání tzv. další opakované žádosti a o situaci, kdy je žadatel předán mezinárodnímu trestnímu soudu, mezinárodnímu trestnímu tribunálu, popřípadě

obdobnému mezinárodnímu soudnímu orgánu. Je tak zřejmé, že okruh výjimek dle trestního řádu neodpovídá výjimkám uvedeným v zákoně o azylu, byť jde o úpravy, které spolu nerozlučně souvisí.

Současná právní úprava tak může vzbuzovat určité pochybnosti ohledně možnosti realizace trestu vyhoštění, neboť pokud předseda senátu vyhodnotí, že se jedná o zcela zjevně nedůvodnou žádost, a výkon trestu vyhoštění neodloží, nemusí jít zároveň o naplnění jedné z výjimek dle zákona o azylu. Odsouzený by tak měl být dle trestního řádu vyhoštěn, ačkoli podle zákona o azylu má právo setrvat na území České republiky po celou dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, které může navíc dopadnout i v jeho prospěch, tedy, že mu mezinárodní ochrana udělena bude. Takový postup nelze považovat za správný.

Úprava zákona o Vězeňské službě a justiční stráž

Návrh řeší situaci, kdy poněkud nesystémově o využití operativně pátracích prostředků (dále „OPP“) rozhoduje ministr spravedlnosti jako orgán moci výkonné. Využití OPP je ovšem zákonem vázáno striktně na dozor justičních orgánů a nelze si představit, že ministr spravedlnosti by bránil vykonatelným rozhodnutím soudce nebo státního zástupce. Současná praxe přináší také zvýšenou administrativní zátěž, neboť je potřeba pracovat s povolením ministra spravedlnosti, toto povolení zajistit a dále předávat a administrativně vyřizovat. Zapojení útvarů ministerstva také zvyšuje riziko vyzrazení použití OPP. Je logickou snahou orgánů činných v trestním řízení udržet informaci o využití OPP v co nejúžším okruhu lidí.

Úprava ve zpravodajských předpisech

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů („zákon o BIS“), upravuje použití zpravodajské techniky v § 8 až 12. Zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů („zákon o VZ“), upravuje použití zpravodajské techniky rovněž v § 8 až 12. Zpravodajskou technikou se rozumějí technické prostředky a zařízení, zejména elektronické, fototechnické, chemické, fyzikálně-chemické, radiotechnické, optické, mechanické anebo jejich soubory, používané utajovaným způsobem, pokud je při něm zasahováno do základních práv a svobod osob při

- vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování dopravovaných zásilek,
- odposlouchávání, popřípadě zaznamenávání telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu, popřípadě zjišťování údajů o tomto provozu,
- pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů,
- vyhledávání použití technických prostředků, které by mohly znemožnit nebo znesnadnit plnění úkolů v rámci Bezpečnostní informační služby nebo Vojenského zpravodajství,
- identifikaci osob nebo předmětů, popřípadě při zjišťování jejich pohybu za použití zabezpečovací a nástrahové techniky.

Použitím zpravodajské techniky, pokud jím není zasahováno do základních práv a svobod občanů, není

- zachycování, poslech, monitorování a vyhodnocování informací, které jsou šířeny způsobem, jenž k nim umožňuje přístup předem neurčeného okruhu osob,
- pořizování obrazových nebo zvukových záznamů,
- používání zabezpečovací a nástrahové techniky,
- monitorování telekomunikačního, radiokomunikačního nebo jiného obdobného provozu bez odposlechu jeho obsahu, popřípadě zjišťování údajů o tomto provozu.

Bezpečnostní informační služba a Vojenské zpravodajství mohou zpravodajskou techniku použít jen po předchozím písemném povolení předsedy senátu vrchního soudu příslušného podle sídla Bezpečnostní informační služby, v případě Vojenského zpravodajství podle sídla Ministerstva obrany, a to za předpokladu, že by odhalování nebo dokumentování činností, pro něž má být použita, bylo jiným způsobem neúčinné nebo podstatně ztížené nebo v daném případě nemožné. Použití zpravodajské techniky nesmí překročit rozsah povolení soudce a nesmí zasahovat do práv a svobod občanů nad nezbytně nutnou míru.

Povolení k použití zpravodajské techniky vydává soudce na základě písemné žádosti, která obsahuje

- druh zpravodajské techniky, která má být použita, dobu trvání jejího použití, základní identifikační údaje o osobě, vůči které má být zpravodajská technika použita, pokud jsou tyto údaje známy, číslo telefonní nebo jiné obdobné stanice, pokud z ní má být prováděn odposlech, popřípadě záznam, a je-li známo, i místo použití zpravodajské techniky,
- důvody pro použití zpravodajské techniky včetně odůvodnění podmínek pro její použití,
- informaci o jakékoliv předchozí žádosti o použití zpravodajské techniky vůči stejné osobě, včetně informace, jak bylo o této žádosti rozhodnuto.

Rozhodnutí o povolení k použití zpravodajské techniky obsahuje druh zpravodajské techniky, která může být použita, dobu trvání jejího použití, základní identifikační údaje o osobě, vůči které má být zpravodajská technika použita, pokud jsou tyto údaje známy, číslo telefonní nebo jiné obdobné stanice, pokud z ní má být prováděn odposlech, popřípadě záznam, a je-li známo, i místo použití zpravodajské techniky, a odůvodnění.

Použití zpravodajské techniky lze povolit jen na nezbytně nutnou dobu, nejdéle však na dobu tří měsíců. Rozhodne-li soudce o tom, že se použití zpravodajské techniky povoluje, vydá současně výpis z tohoto rozhodnutí, který obsahuje nejnutnější identifikační údaje a zda při jejím použití může být zasahováno do práva nedotknutelnosti obydlí; výpis neobsahuje odůvodnění.

Kontrolu používání zpravodajské techniky vykonává povolující soudce, který k tomu účelu může požadovat od Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství informace k posouzení, zda důvody pro používání zpravodajské techniky trvají, pokud zjistí, že důvody používání zpravodajské techniky pominuly, povolení k jejímu použití odejme. Toto

oprávnění má jak v průběhu platnosti vydaného povolení, tak při opakovaných žádostech. Zjistí-li, že důvody používání zpravodajské techniky pominuly, je povinen povolení k jejímu použití odejmout. Zpravodajská služba bezodkladně písemně informuje soudce o ukončení používání zpravodajské techniky.

Činnost Úřadu pro zahraniční styky a informace není upravena zvláštním zákonem a uplatní se pro něj pouze zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů („zákon o zpravodajských službách“).

Bezpečnostní informační služba zabezpečuje informace

- o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,
- o zpravodajských službách cizí moci,
- o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,
- o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky,
- týkající se organizovaného zločinu a terorismu.

Úřad pro zahraniční styky a informace zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.

Vojenské zpravodajství zabezpečuje informace

- mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky,
- o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,
- o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky,
- o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.

Zpravodajské služby plní další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána.

Podle § 8 odst. 3 citovaného zákona zpravodajské služby předávají státním orgánům a policejním orgánům informace o zjištěních, která náleží do oboru jejich působnosti; to neplatí, jestliže by poskytnutí ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou. Jedná se nicméně pouze o operativní informace, které nejsou použitelné jako důkaz v trestním řízení. Informace je předávána prostřednictvím ředitele Bezpečnostní informační služby nebo ministra obrany u Vojenského zpravodajství či ministra vnitra v případě Úřadu pro zahraniční styky a informace. Lze-li předpokládat nebezpečí spojené s prodlením s jejich předáním, lze podávat tyto zprávy pouze s vědomím těchto osob.

Zákon o zpravodajských službách vymezuje v § 12 až 16 kontrolu nad činností zpravodajských služeb. Kontrola je koncipována jako dvoustupňová; v prvním stupni jde o kontrolu vykonávanou vládou a stálými komisemi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky pro kontrolu jednotlivých zpravodajských služeb, v druhém stupni Orgánem nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky (dále jen jako „orgán nezávislé kontroly“). Orgán nezávislé kontroly vykonává na základě podnětu některého ze zvláštních kontrolních orgánů kontrolu zákonnosti činnosti zpravodajské služby v oboru její působnosti na území České republiky, včetně kontroly dodržování základních práv a svobod. Může kontrolovat i tzv. „živé věci“.

Povolování k použití zpravodajské techniky, resp. podmínky nutné k jejímu povolení jsou ve zpravodajských zákonech upraveny obecně bez ohledu na konkrétní typ zpravodajské techniky. Výše uvedené procesní záruky se tak vztahují i na další typy zpravodajské techniky, včetně vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování zásilek a pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Policie České republiky, orgány činné v trestním řízení, zpravodajské služby, osoby, vůči kterým směřují návrhem dotčené zpravodajské informace, osoby, proti nimž se vede trestní řízení, Nejvyšší soud, ministr vnitra, ministr obrany, příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly agenta, provozovatelé elektronických komunikačních zařízení, sítí elektronických komunikací, popřípadě poskytovatelé služeb elektronických komunikací nebo provozovatelé radiokomunikačních služeb a podnikatelé tyto služby nabízející/ poskytující, Český telekomunikační úřad, Integrovaný záchranný systém a jeho operační a informační střediska, obce.

1.5 Popis cílového stavu

Obecně je cílem celého návrhu komplexně řešit jak neaktuální právní úpravu některých ustanovení, tak nedostatky v aplikační praxi a postupech policie, orgánů činných v trestním řízení a zpravodajských služeb, a to v oblasti policejního i trestního práva. Společným jmenovatelem navrhovaných změn je jejich významný vliv na vnitřní pořádek a bezpečnost státu.

V oblasti policejního práva je cílovým stavem to, že dotčená ustanovení zákona o policii budou aktuální, odpovídající praxi a dostatečná zejména v postupech a oprávněních policie, která se týkají reakcí na nové či velmi rychle se rozvíjející hrozby (kyberkriminalita, ohrožení exponovaných osob, zneužívání dronů, terorismus apod.). Cílový stav by měl též zajistit, že legislativní úprava bude plně reflektovat současné možnosti policie, čímž jí umožní zákonně a efektivně reagovat na nové trendy a způsoby ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.

Cílem návrhu zákona v trestněprávní rovině je odstranění výše uvedených problémů při zachování přísných procesních podmínek pro použití agenta v trestním řízení, při respektování limitů plynoucích z judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva. Prvním cílem je rozšířit rozsah beztrestnosti agenta tak, aby mu umožnil řádně plnit jeho roli, kdy i nadále musí být ale dbáno na subsidiaritu tohoto institutu, a na to, aby páchání

trestného činu nebylo zjevně nepřiměřené, zejména aby jím nebyla způsobena smrt, těžká újma na zdraví nebo jiný zvlášť závažný následek. Toto rozšíření by se mělo týkat všech agentů, bez ohledu na to, zda působí v rámci organizovaných skupin či nikoli. Dalším cílem je výslovně upravit, ve kterých jiných trestních řízeních lze využít agentem získané důkazy.

S rozšířením beztrestnosti (resp. nestíhatelnosti) se pojí návrh na posílení procesních záruk při použití agenta. Cílem tohoto návrhu zákona dále je stanovit, za jakých podmínek lze využít informace získané zpravodajskými službami za použití určitých druhů zpravodajské techniky pro účely trestního řízení.

1.6 Zhodnocení rizika

Pokud nebude navržená úprava přijata, bude i nadále přetrvávat stav, kdy jsou některá ustanovení dotčených právních předpisů zastaralá, nadále nebudou řešeny nedostatky v aplikační praxi a postupech policie, orgánů činných v trestním řízení, zpravodajských služeb i orgánů obcí. Právní úprava policejních oprávnění zaměřených na bezpilotní letecké prostředky a modely letadel, na postupy v případech kybernetických útoků, na možnosti policie využívat rušení v rámci výcviku, stejně jako na možnosti rozšíření okruhu chráněných osob nebude odpovídat potřebám a možnostem policie.

Obdobně nepřijetí návrhu zákona znamená, že nebude plně využito potenciálu institutu agenta v trestním řízení, organizovaný zločin nebude dostatečně efektivně odhalován, bude docházet k předčasnému odvolávání agentů, což s sebou nese zmaření úsilí, času a peněz, které byly na činnost agenta vynaloženy apod. Pokud zůstane zachován stávající stav, nebude možné žádné zpravodajské informace využít jako důkaz v trestním řízení, a to ani v případě, že budou obsahovat poznatky o závažné trestné činnosti představující vysoké bezpečnostní riziko. Výše zmiňovaný závěr Ústavního soudu v citovaném nálezu, ve kterém za velmi striktních okolností připustil využitelnost zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení, je jen velmi obecný a bez výslovné zákonné úpravy ho zřejmě nelze považovat za dostačující. Navíc nedovoluje použitelnost zpravodajských informací v trestním řízení pro širší okruh případů.

Roztříštěná zůstane též právní úprava postihu používání pyrotechniky při sportovních utkáních, nebudou zohledněny ani úkoly plynoucí z výše zmíněných usnesení vlády.

Opomenout nelze ani to, že neschválením návrhu zákona nebude reagováno na některé hrozby identifikované v Auditě národní bezpečnosti. Takový stav jistě nelze považovat za uspokojivý a žádoucí.

2. Návrh variant řešení a jejich vyhodnocení

S ohledem na to, že se jedná o novelizaci několika předpisů, byly jednotlivé varianty zvažovány odděleně dle dotčených okruhů právní úpravy, která je navrhována.

2.1. Zákon o policii

Varianta 0

Tato varianta spočívá v zachování současného stavu bez novelizace zákona o policii.

Vyhodnocení: Je nutno konstatovat, že touto variantou by nedošlo k žádnému posunu v oblasti aktualizace, posílení a zefektivnění postupů policie při řešení aktuálních výzev v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti státu. Zároveň nebudou naplněny ani úkoly stanovené výše zmíněnými usneseními vlády.

Varianta č. 1 (komplexní novela zákona o policii)

Varianta spočívá v novelizaci příslušných ustanovení zákona o policii. S ohledem na to, že zákon o policii je účinný deset let, přičemž nebyl za tuto dobu nijak zásadněji novelizován, je varianta koncipována jako ucelená a komplexní revize těch ustanovení, která se ukazují jako zastaralá a nedostatečná. Zároveň novelizace přináší některá nová či rozšířená oprávnění, aby bylo zajištěno, že oprávnění policie odpovídají jejím současným možnostem.

Vyhodnocení: Přijetí této varianty povede k tomu, že dotčená ustanovení zákona o policii budou aktuální, odpovídající praxi a dostatečná zejména v postupech a oprávněních policie, která se týkají reakcí na nové či velmi rychle se rozvíjející hrozby (kyberkriminalita, ohrožení exponovaných osob, zneužívání dronů, terorismus apod.). Zároveň bude naplněn výše popsáný cíl, aby legislativní úprava plně reflektovala současné možnosti policie a umožňovala policii zákonně a efektivně reagovat na nové trendy a způsoby ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 1.

2.2. Trestní legislativa

Právní úprava agenta

Varianta 0 Ponechání současného stavu právní úprava agenta v trestním řízení.

Vyhodnocení: Ponechání současné právní úpravy beze změn by znamenalo rezignovat na všechny výše uvedené problémy. Stále by tak přetrvávala poměrně nízká míra právní jistoty policisty nebo příslušníka Generální inspekce bezpečnostních sborů, kteří plní roli agenta, ohledně posuzování jeho jednání, kterého se dopustí v rámci své činnosti, což ve svém důsledku může mít negativní vliv na jeho činnost a na efektivitu využití tohoto druhu operativně pátracího prostředku.

Varianta č. 1

Vymezit beztrestnost agenta pomocí nepřipustných následků doplněných o výčet trestných činů, za které bude agent trestně odpovědný, přičemž tato beztrestnost by byla zaručena i agentům neúčastnícím se organizované skupiny, organizované zločinecké skupiny nebo teroristické skupiny. Upravit využitelnost agentem získaných důkazů i v jiné trestní věci, než ve které byl agent použit.

Vyhodnocení: Třebaže se toto řešení jeví jako řešení, které navazuje na stávající právní úpravu, nelze odhlédnout od jeho problematických úskalí. Problematickým se na této variantě jeví především skutečnost, že beztrestnost agenta nelze zařadit mezi okolnosti vylučující protiprávnost, neboť jednání agenta by v takovém případě bylo vždy jednáním po právu, proti čemuž by nebyla přípustná nutná obrana. Zároveň ale dosažení sledovaného cíle nelze dosáhnout prostou novelizací § 312c a § 363 trestního zákoníku, protože tímto způsobem nelze zakotvit beztrestnost agentů působících mimo organizovanou skupinu,

organizovanou zločineckou skupinu nebo teroristickou skupinu. Zvažovaná varianta zakotvení nové hlavy IIIa trestního zákoníku s názvem Okolnosti vylučující trestnost činu, do které by byly přesunuty všechny případy beztrestnosti ze zvláštní části trestního zákoníku (bztrestnost dítěte, těhotné ženy a další), byla odmítnuta, neboť neodpovídá české nauce trestního práva.

Varianta č. 2

Namísto hmotněprávního řešení zakotvit případy nestíhatelnosti agenta pro trestné činy vymezené obdobně jako ve variantě 1, tedy pomocí nepřipustných následků doplněných o výčet trestných činů, za které bude agent stíhatelný vždy.

Vyhodnocení: I v tomto případě by se tato nestíhatelnost týkala jak agentů, kteří působí v rámci organizované skupiny, organizované zločinecké skupiny nebo teroristické skupiny, tak agentů působící mimo tyto struktury. Upravit využitelnost agentem získaných důkazů i v jiné trestní věci, než ve které byl agent použit. Beztrestnost agenta, pokud nemá být navázána na činnost agenta v organizované skupině, organizované zločinecké skupině či teroristické skupině a pokud má být jednotná pro všechny agenty, lze řešit i výjimkou ze zásady legality. Takové řešení umožňuje dosáhnout sledovaného cíle a reflektuje závěry pracovní skupiny, která byla k této problematice svolána při Ministerstvu spravedlnosti, přičemž nevyžaduje zásadní změny trestního zákoníku a ani dalších předpisů.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 2.

Právní úprava vyhoštění

Varianta 0

Ponechání současného stavu beze změny.

Vyhodnocení: Ponechání současné právní úpravy beze změn by znamenalo přetrvávání rozporu jak s judikaturou ESLP, tak se sekundárním právem Evropské unie. Bude tedy přetrvávat dosavadní nesoulad české právní úpravy požadující zkoumání (ne)existence formálního pobytového režimu pro zjištění, zda trest vyhoštění uložit či nikoli, s požadavky judikatury ESLP a sekundárního práva Evropské unie.

Varianta č. 1

Navrhuje se vypuštění doplňkové ochrany z § 80 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, které má za cíl zpřesnit omezení týkající se ukládání trestu vyhoštění. Doplňková ochrana, na rozdíl od azylu, představuje pouze dočasnou překážku výkonu trestu vyhoštění. Proto není nutné, aby tvořila absolutní překážku uložení trestu vyhoštění, ale měla by zůstat pouze důvodem odložení výkonu trestu vyhoštění podle § 350b odst. 5 trestního řádu. Navrhuje se také novelizace § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku tak, aby toto ustanovení zcela odpovídalo požadavkům na ochranu práva na soukromý a rodinný život, jak vyplývá z mezinárodních lidskoprávních závazků České republiky, ze související judikatury a ze sekundárního práva Evropské unie. Dále se navrhuje upravit ustanovení § 80 odst. 3 písm. f) trestního zákoníku tak, aby bylo zcela v souladu s požadavky sekundárního práva a judikaturou Evropské unie.

Vyhodnocení: Úprava § 80 odst. 3 písm. b), c) a f) zajistí výše popsany soulad české právní úpravy s evropským právem a judikaturou.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 1.

2.3. Trestní a zpravodajská legislativa

Při navrhování jednotlivých variant řešení se vychází ze základního předpokladu, že nebude žádným způsobem dotčen princip ochrany zpravodajských informací, tj. že zpravodajské služby nepředávají orgánům činným v trestním řízení zpravodajskou informaci, jejíž poskytnutí by ohrozilo důležitý zájem sledovaný příslušnou zpravodajskou službou (tzv. výhrada důležitého zájmu).

Vymezení zpravodajských služeb, které budou oprávněny předat konkrétní zpravodajské informace orgánům činným v trestním řízení

Variantu 0 – takové oprávnění nebude mít žádná zpravodajská služba

Variantu č. 1 – takové oprávnění budou mít všechny zpravodajské služby

Variantu č. 2 – takové oprávnění bude mít pouze Bezpečnostní informační služba a Vojenské zpravodajství

Vyhodnocení:

Variantu 0

Při této variantě by pokračoval stávající neuspokojivý stav, kdy žádná ze tří zpravodajských služeb nebude moci poskytovat informace zjištěné v rámci výkonu jejich působnosti, které by následně bylo za určitých podmínek možné využít jako důkaz v trestním řízení, a to ani v případě, že budou obsahovat poznatky o závažné trestné činnosti představující vysoké bezpečnostní, resp. hospodářské riziko pro Českou republiku.

Variantu č. 1

Uvedená varianta je nejvhodnější z hlediska sledovaného cíle. Nicméně nelze odhlédnout od skutečnosti, že zatímco v případě Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství je jejich činnost podrobně upravena zvláštními zákony, v nichž jsou vymezeny podmínky a postupy, které musejí být dodrženy při používání zpravodajské techniky, včetně soudního povolení, u Úřadu pro zahraniční styky a informace takový zvláštní zákon absentuje a jeho činnost je jen velmi obecně upravena v zákoně o zpravodajských službách. Taková úprava je pro úvahu o možné procesní využitelnosti zpravodajských informací Úřadu pro zahraniční styky a informace jako důkazu v trestním řízení zcela nedostatečná, a bez obdobné zákonné úpravy jako je tomu u Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství zřejmě není možné uvažovat o úpravě, podle které by Úřad pro zahraniční styky a informace předával orgánům činným v trestním řízení konkrétní a ucelené zpravodajské informace.

Variantu č. 2

Tato varianta nenaplňuje sledovaný cíl v takovém rozsahu jako varianta 1, nicméně vychází z toho, že dostatečné garanční záruky jsou obsaženy pouze ve zvláštních zákonech upravujících činnost Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu 2.

Vymezení trestních věcí, u nichž by byly zpravodajské informace použitelné jako důkaz

Varianta 0 – zachování současného stavu

Varianta č. 1 – umožňuje procesní použitelnost zpravodajských informací u všech trestných činů

Varianta č. 2 – umožňuje procesní použitelnost zpravodajských informací u pro zvlášť závažný trestný čin podle hlavy deváté (trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci) a podle hlavy třinácté zvláštní části trestního zákoníku a pro trestný čin vyzvědačství dle § 316 trestního zákoníku.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Při této variantě by pokračoval stávající neuspokojivý stav, kdy nebude možné žádné zpravodajské informace využít jako důkaz v trestním řízení, a to ani v případě, že budou obsahovat poznatky o závažné trestné činnosti představující vysoké bezpečnostní, resp. hospodářské riziko pro Českou republiku.

Varianta č. 1

Varianta počítá s obecnou přípustností použitelnosti zpravodajských informací jako důkazu u všech trestných činů.

Nejobecněji řečeno, hlavní rolí zpravodajských služeb je zabezpečování bezpečnosti, svrchovanosti a územní celistvosti státu a poskytování ochrany jeho demokratickým základům, kdy jsou jednotlivé zpravodajské služby činné při ochraně ekonomických a zahraničně politických zájmů států, ochraně státu před organizovaným zločinem a terorismem a ochraně před působením cizí moci. Z povahy věci tedy zpravodajské služby nezabezpečují informace, které by mohly sloužit k prokázání trestné činnosti méně závažné povahy jako je např. poškozování cizí věci, zanedbání povinné výživy či výtržnictví.

Vedle toho z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá požadavek na omezení okruhu trestných činů, pro které lze připustit tak závažný zásah do soukromí osoby jako jsou odposlechy. V neposlední řadě lze zmínit i závěry výše citovaného nálezu Ústavního soudu, který takový průlom připouští jen u nejzávažnější trestné činnosti představující významnou bezpečnostní hrozbu.

Varianta č. 2

Tato varianta představuje zúženou alternativu varianty předchozí, když omezuje výčet zvlášť závažných trestných činů na trestné činy uvedené v hlavě deváté zvláštní části trestního zákoníku (trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci) a na trestné činy uvedené v hlavě třinácté zvláštní části trestního zákoníku (trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy) a trestný čin vyzvědačství dle § 316 trestního zákoníku.

U takto výrazně zúženého okruhu trestných činů nelze mít větší pochybnosti ohledně souladu s požadavkem Ústavního soudu na bezprostřední závažnou hrozbu obsaženým ve výše uvedeném nálezu.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 2.

Stanovení druhu zpravodajské informace použitelné jako důkaz v trestním řízení

Varianta 0 – zachování současného stavu

Varianta č. 1 – umožňuje procesní použitelnost jakékoli zpravodajské informace získané prostřednictvím zpravodajských prostředků v souladu se zákony upravujícími činnost zpravodajských služeb

Varianta č. 2 – umožňuje procesní použitelnost informace získané s použitím zpravodajské techniky jako jednoho z druhů zpravodajských prostředků, a to v souladu se zákony upravující činnost zpravodajských služeb – konkrétně jde o

- informace získané při vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování zásilek,
- informace získané při pořizování telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu,
- informace získané při zjišťování údajů o telekomunikačním, radiokomunikačním a jiném obdobném provozu a
- informace získané při pořizování obrazových, zvukových a jiných záznamů

Varianta č. 3 – umožňuje procesní použitelnost pouze u zpravodajských informací získaných na základě telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu, popřípadě zjišťování údajů o tomto provozu, v rámci zpravodajské techniky.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Při této variantě by pokračoval stávající neuspokojivý stav, kdy nebude možné žádné zpravodajské informace využít jako důkaz v trestním řízení, a to ani v případě, že budou obsahovat poznatky o závažné trestné činnosti představující vysoké bezpečnostní riziko.

Varianta č. 1

Zpravodajskými prostředky jsou podle zákona o BIS a podle zákona o VZ zpravodajská technika, krycí prostředky a krycí doklady a sledování osob a věcí. Podle zpravodajských zákonů rozhoduje o použití zpravodajské techniky soudce vrchního soudu, krycí doklady a krycí prostředky se opatřují na základě rozhodnutí ředitele Bezpečnostní informační služby a ředitele Vojenského zpravodajství a o použití sledování a jeho dokumentaci rozhoduje ředitel Bezpečnostní informační služby (nebo jím určený vedoucí organizačního útvaru) a u Vojenského zpravodajství ministr obrany.

Tato varianta by tak byla v rozporu se závěry výše citovaného nálezu Ústavního soudu týkajícího se zákazu ingerence orgánu moci výkonné (funkce politické povahy) do opatřování důkazů pro účely trestního řízení. Vedle toho pouze proces povolování a použití zpravodajské

techniky je ve zpravodajských zákonech upraven způsobem, který umožňuje použitelnost informací získaných jejich prostřednictvím v trestním řízení, a to s ohledem na souhrn požadovaných záruk spojených s invazivním zásahem do soukromí osoby. Prostředek zpravodajské techniky spočívající v krycích prostředcích a krycích dokladech navíc nebude jako případný procesně využitelný důkaz v trestním řízení pro orgány činné v trestním řízení prakticky ani příliš využitelný.

Varianta č. 2

Na rozdíl od varianty č. 1 zohledňuje tato varianta judikaturu Ústavního soudu týkající se zákazu zasahování politického orgánu do trestního řízení i další garance v procesu jejich povolování a použití. Zpravodajské informace, které by v trestním řízení byly použitelné jako důkaz, se navrhuje omezit na informace získané prostřednictvím zpravodajské techniky, konkrétně pouze prostřednictvím institutů vymezených v § 8 odst. 1 písm. a) až c) zákona o BIS a v § 8 odst. 1 písm. a) až c) zákona o VZ. Tyto instituty v trestním řízení odpovídají zadržení a otevření zásilky, její záměně a sledování podle § 86 až 87c trestního řádu, odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu, zjištění údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a trestního řádu a sledování osob a věcí podle § 158d odst. 3 trestního řádu. Zpravodajské informace získané s využitím zpravodajské techniky na základě povolení soudu budou důkazně využitelné pouze v trestním řízení vedeném pro některý z trestných činů dle předchozího bodu.

Varianta č. 3

Stejně jako varianta č. 2 i tato varianta respektuje požadavek citovaného nálezu Ústavního soudu na vyloučení ingerence politických orgánů do procesu povolování použití prostředků pro získání zpravodajských informací a dalším procesním zárukám. Nicméně umožnění procesní využitelnosti informací získaných pouze ze zpravodajských odposlechů, resp. záznamů z telekomunikačního provozu, se jeví jako příliš omezující. Tato varianta by totiž znemožnila procesní použití informací získaných za pomoci sledování osob a věcí, při kterém je zasahováno do práva na nedotknutelnost obydlí, či z nakládání se zásilkou, tj. informací, které by bylo možné využít např. při prokazování teroristických trestných činů. Jinými slovy lze říci, že tato varianta nezajišťuje v plném rozsahu procesní použitelnost zpravodajských informací získaných na základě zpravodajské techniky povolené soudem týkajících se stanoveného okruhu závažné trestné činnosti, ačkoli takovému použití nebrání nedostatečné procesní záruky jako je tomu v případě varianty č. 1.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 2.

Postavení zpravodajských služeb

Varianta 0 – zachování současného stavu

Varianta č. 1 – zpravodajské služby by měly postavení policejního orgánu při prověřování trestných činů vymezených dle předchozího bodu

Vyhodnocení:

Varianta 0

Tato varianta není spojena s finančními dopady a respektuje stávající postavení, úlohu a typ činnosti vlastní zpravodajským službám.

Uvedená varianta zachovává stávající úpravu, podle které zpravodajské služby nemají postavení policejního orgánu při prověřování trestných činů, resp. mají toto postavení jen velmi omezené, a to pouze v souvislosti s trestnými činy příslušníků Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace a Vojenského zpravodajství. Vyšetřování těchto trestných činů pak provádí státní zástupce (§ 161 odst. 4 trestního řádu).

Účelem činnosti zpravodajských služeb je zabezpečování (získávání, shromažďování a vyhodnocování) informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky. Podstata činnosti zpravodajských služeb je tedy preventivní, jejich účelem je přispívat k odhalení těchto záměrů ještě před jejich realizací. Z tohoto účelu nijak nevybočuje, pokud zpravodajské služby získají poznatky o trestné činnosti namířené zejména proti zájmům České republiky nebo ohrožující její obyvatelstvo a tyto informace předají orgánům činným v trestním řízení. Ostatně již dnes mohou takové informace jako operativní poznatky orgánům činným v trestním řízení předávat. Přestože informace zpravodajských služeb o záměrech a činnostech, které ohrožují nebo narušují výše uvedené bezpečnostní zájmy, nejsou vázány na trestněprávní kvalifikaci, je zřejmé, že relevantní informace získané v rámci jejich zákonné působnosti mohou zároveň prokazovat závažnou trestnou činnost konkrétních osob. To platí zejména v případech, kdy je tato závažná trestná činnost úzce navázaná na působnost zpravodajských služeb vymezenou v § 5 zákona o zpravodajských službách. Naopak, jistě by nebylo v souladu s účelem činnosti zpravodajských služeb, pokud by tyto měly důkazy o závažné trestné činnosti osob namířené proti zejména zájmům České republiky nebo jejímu obyvatelstvu a takové důkazy by nemohly být předány příslušným orgánům za účelem stíhání pachatele. Bezpečnostní aparát musí postupovat při ochraně zájmů České republiky a jejích obyvatel konzistentně a jednotně, jinak by ochrana uvedených zájmů byla jen těžko efektivně zajištěna.

Jak bylo shora uvedeno, nedostatečnost stávající právní úpravy spočívá zejména v absenci ustanovení umožňujících takový postup a důkazní využitelnost předaných informací. Nelze pominout, že Ústavní soud ve svém nálezu připustil, že u závažné trestné činnosti spojené s aktuálním nebezpečím by bylo možné informace předat a důkazně využít i bez splnění všech požadovaných záruk a prolomit ústavní garance práva na ochranu soukromí v zájmu ochrany jiného statku. Navrhovaná právní úprava si klade za cíl připustit důkazní využití informací s ohledem na dodržení všech těchto garancí.

Nedostatek však není spatřován v tom, že zpravodajské služby nemají mimo oblast trestných činů spáchaných jejími příslušníky postavení policejního orgánu. Tato varianta tak nikterak nebrání předání informací o závažné trestné činnosti týkající se ochrany zájmů České republiky orgánům činným v trestním řízení pro důkazní účely.

Varianta č. 1

Tato varianta předpokládá, že zpravodajské služby by měly při prověřování vymezené trestné činnosti postavení policejního orgánu, tj. byly by vybaveny obdobnými pravomocemi, obdobně, jako je tomu v případě některých zahraničních právních úprav (Švédsko, Rakousko,

Polsko aj.). Taková varianta by překlenula případné námitky ohledně skutečnosti, že zpravodajské služby při své činnosti primárně sledují jiný účel než orgány činné v trestním řízení.

Taková varianta by nicméně vyžadovala naprosto zásadní koncepční změnu v postavení zpravodajských služeb a změnu ve vnímání jejich základních úloh. Byla by navíc spojena s nemalými finančními náklady a potřebou pracovníky zpravodajské služby na tuto činnost připravit a vyškolit.

V této souvislosti je třeba zvážit i odlišnosti mezi činnostmi zpravodajských služeb a orgánů činných v trestním řízení. Zatímco orgány činné v trestním řízení podléhají při zásazích do práv a svobod jednotlivců přísné kontrole ze strany státních orgánů (zpravidla soudů) a ze strany veřejnosti, u zpravodajských služeb je s ohledem na jejich funkci a účel, kterými je především mapování strukturálních a systémových nebezpečí ohrožujících státní zřízení, instituce a bezpečnost, nezbytné, aby byly při takových zásazích vybaveny určitou mírou autonomie a aby veřejná kontrola jejich činnosti byla do značné míry omezená. V rámci stávající právní úpravy se tak aplikuje tzv. oddělovací imperativ odlišující zpravodajské služby od jiných subjektů. V této souvislosti lze zmínit Doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 1402 (1999) „Kontrola vnitřních zpravodajských služeb v členských státech Rady Evropy“. Toto doporučení zdůrazňuje, že vnitřní zpravodajské služby by neměly být oprávněny konat úkony donucovacích orgánů (např. vést trestní vyšetřování, zatýkat a zadržovat osoby atd.).

Náklady spojené se základní koncepční změnou představovanou touto variantou vysoce převyšují omezené výhody, které by bylo možné od realizace této varianty očekávat. Je třeba zdůraznit, že využití zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení je navrhováno jen pro omezený okruh velmi závažné trestné činnosti, nikoli pro jejich masové použití. Půjde tedy kvantitativně spíše o omezený počet případů, což neodůvodňuje potřebnost popsaných systémových změn. Ze všech výše uvedených důvodů se proto tato varianta nejeví být vhodná.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 0.

2.4. Vězeňská služba a justiční stráž

Varianta 0 – zachování současného stavu

Varianta č. 1 – vypuštění podmínky žádosti nebo souhlasu ministra spravedlnosti.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Tato varianta znamená zachování nesystémového stavu, kdy ministr spravedlnosti jako orgán moci výkonné může mít vliv na postupy orgánu činných v trestním řízení, přináší také zvýšenou administrativní zátěž a trvající riziko úniku informací.

Varianta 1

Tato varianta řeší nastíněný problém a odbourává rizika vyzrazení či nesystémového komplikování využívání tohoto institutu orgány činnými v trestním řízení.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 1.

2.5. Obecní policie

Varianta 0 – zachování současného stavu

Varianta č. 1 – úprava podmínek pro využití oprávnění k odnětí věci.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Tato varianta znamená zachování nesystémového a nejednotného právního stavu.

Varianta 1

Návrh reaguje na úpravu zákona o odpovědnosti za přestupky, dle něhož se v případě propadnutí (či zabrání) věci k hodnotě věci nepřihlíží, vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem. Propadnutí či zabrání věci správním orgánem však zpravidla předchází odnětí věci oprávněným subjektem, kterým může být jak policie, tak obecní policie. S ohledem na provedenou změnu v zákoně o policii je z důvodu jednotnosti právní úpravy provést změnu také v zákoně o obecní policii.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. 1.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

V případě zvolení navržených variant nejsou navrhovaná řešení spojena s finančními dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty. Dopad na podnikatelské prostředí bude mít rozšíření možností policie v oblasti rušení provozu zařízení, sítí a služeb elektronických komunikací. Tento vliv však nebude nijak zásadní, jak lze dovodit z informací o dosud provedených opatřeních, které jsou každoročně předkládány Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

I z hlediska dopadu na běžné obyvatelstvo platí, že stávající účinky rušení provozu elektronických komunikací nastaly vždy v rozsahu metrů, maximálně desítek metrů od místa nálezů podezřelého předmětu nebo nástražného výbušného systému, vzhledem k okolnímu prostředí místa zásahu (budovy, terén apod.). Provoz elektronických komunikací byl tedy ovlivněn v minimálním rozsahu a v úzce vymezené lokalitě, která byla v rámci prováděného bezpečnostního opatření předem evakuována. Nepředpokládá se, že by využívání těchto opatření v rámci výcviku policie zasahovalo do provozu elektronických komunikací výraznějším způsobem. Míra ohrožení osob využitím tohoto postupu je tedy zcela marginální.

Rušení poskytování služeb elektronických komunikací v případech kybernetického ohrožení má za cíl předcházet vzniku bezprostředně hrozících škod nebo efektivně zmírnit dopady takových negativních situací. Využití těchto oprávnění policie je vázáno na zákonem jasně definované situace, kdy se bude jednat o zcela výjimečné nástroje, používané striktně v souladu se zásadou přiměřenosti postupu police tak, aby samotný zásah, ale i jeho dopad, nepřekročily míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného tímto opatřením.

Oprávnění zamezit provozu bezpilotního systému, a to za zákonem stanovených podmínek, je také významně limitováno s ohledem na možná zvýšená rizika plynoucí ze zásahu proti bezpilotnímu systému. Využívání tohoto oprávnění je vázáno nejen na zákonem již stanovenou zásadu přiměřenosti postupu podle § 11 zákona o policii, ale je také podmíněno nezbytností časovou i věcnou. Tyto zákonné limity by ve svém souhrnu měly dostatečně zajistit, že použití prostředků pro zamezení provozu bezpilotního systému ze strany policisty nepovede ke vzniku neopodstatněného a nepřiměřeného rizika pro ostatní letecký provoz nebo osoby na zemi.

Poskytnutí informací zpravodajských služeb bude omezeno jen na vybrané informace získané s použitím zpravodajské techniky podléhající soudnímu povolení a jen, bude-li vedeno trestní řízení pro určité, z hlediska nebezpečnosti, nejzávažnější trestné činy. Návrh klade důraz na subsidiaritu použití zpravodajských informací jako důkazu v trestním řízení. Tyto informace budou moci být použity jako důkaz jen tehdy, pokud by jejich získání nebylo jiným způsobem vůbec možné (tedy nemělo by požadované účinky), nebo by sice možné bylo, ale jen s podstatnými obtížemi spočívajícími například ve výrazně vyšších nákladech nebo ve vynaloženém úsilí orgánů činných v trestním řízení.

Z hlediska vyhodnocení platí, že náklady a přínosy významně převažují nad možnými problémy a riziky. Některá opatření přispějí též k tomu, aby byla účinněji odhalována závažná trestná činnost a eliminovány závažné projevy kriminality obecně. Nepředpokládá se, že by změny v oblasti trestního řízení měly vést k výraznější administrativní zátěži zpravodajských služeb, orgánů činných v trestním řízení ani Nejvyššího soudu, který přezkoumává zákonnost nařízených odposlechů.

Navržená právní úprava bude mít pozitivní dopady na vnitřní pořádek, bezpečnost nebo obranu České republiky, neboť

- a) posiluje a zefektivňuje pravomoci policie při řešení závažných ohrožení vnitřního pořádku a bezpečnosti,
- b) za určitých podmínek umožňuje procesní využití informací získaných zpravodajskými službami o závažné trestné činnosti jako důkazu v trestním řízení. Situaci, kdy zpravodajské služby získají o této trestné činnosti představující významné riziko, jako je např. terorismus, podstatnou informaci a tato informace může být důkazně využita orgány činnými v trestním řízení, přispěje k účinné ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky.
- c) má zlepšit využitelnost agenta v rámci trestního řízení a tím napomoci odhalování trestné činnosti.

4. Implementace doporučené varianty a vynucování

Za implementaci a vynucování nové právní úpravy ve vztahu k státním zastupitelstvím a soudům bude odpovědné Ministerstvo spravedlnosti, ve vztahu k Policii České republiky pak Ministerstvo vnitra, ve vztahu ke Generální inspekce bezpečnostních sborů pak Úřad vlády. Ve vztahu k zpravodajským službám bude dána též odpovědnost Úřadu vlády a Ministerstva obrany.

5. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti návrhu budou v praxi průběžně provádět Ministerstvo vnitra ve vztahu k policii, dále též orgány činné v trestním řízení, zpravodajské služby a Nejvyšší soud. Přezkum účinnosti novely trestního řádu budou v praxi průběžně provádět zejména příslušníci policie a Generální inspekce bezpečnostních sborů plnění úkoly agenta v trestním řízení. Přezkum bude provádět rovněž Institut pro kriminologii a sociální prevenci v rámci své vědecké činnosti.

Pro přezkum účinnosti právní úpravy bude hlavním indikátorem míra naplnění cílů, tedy zejména posouzení, jak efektivně je k řešení identifikovaných problematik využíváno nových či aktualizovaných nástrojů. Hodnocena bude také míra reálných a očekávaných účinků způsobených tímto právním předpisem. Vypracování ex-post RIA nepovažuje předkladatel za nutné.

6. Zhodnocení korupčních rizik (CIA)

Povaha právní úpravy

1. Přiměřenost

Rozsah návrhu je přiměřený množině vztahů, které má upravovat.

Sledovaného cíle nelze dosáhnout jinak než změnou právní úpravy.

2. Jednoznačnost

Jasně vymezení práv a povinností policie, zpravodajských služeb a orgánů činných v trestním řízení neumožňuje diskreci. Určitá míra uvážení spočívá ve výhradě důležitého zájmu zpravodajských služeb, kdy si zpravodajské služby budou oprávněny vyhodnotit, zda určitou informaci k využití v trestním řízení předají, nebo zda upřednostní jiné zájmy státu. Tato výhrada je upravena již v současné úpravě předávání informací zpravodajských služeb státním orgánům a policejním orgánům, zcela odpovídá účelu a roli zpravodajských služeb a nepůsobuje žádné problémy.

3. Standardnost

Jedná se o dílčí změny stávajících zákonů, navržená úprava neobsahuje žádné odchylky od zásad a postupů dosud uplatňovaných.

4. Motivace ke korupci v regulované oblasti

Lze říci, že policejní postupy a postupy orgánů činných v trestním řízení jsou z povahy věci spojeny s vyššími korupčními riziky, neboť jejich postupy mají zpravidla významný vliv a dopad na jednání dotčených osob. Orgány činné v trestním řízení, stejně jako orgány policie obecně tak jsou vystaveny korupčním rizikům. Těmto rizikům se čelí jednak nastavením přísných požadavků při výběru osob sloužících v bezpečnostních sborech a také stanovením jasných pravidel při rozhodování o právech a povinnostech a jejich aplikaci. Procesní záruky poskytuje trestní řád, postupy policie mimo oblast trestního řízení stanoví zejména zákon o policii, čímž je minimalizován prostor pro nestandardní postupy.

Rozhodování

1. Rozhodovací pravomoc

Navržená právní úprava v tomto směru nic nemění na stávající právní úpravě.

2. Kontrolovatelnost rozhodování

Navržená právní úprava v tomto směru nic nemění na stávající právní úpravě.

Návrh zákona nevytváří žádnou novou organizační strukturu, která by vyžadovala vytvoření nových kontrolních mechanismů.

Ve vztahu k odposlechům je zakotven přezkum zákonnosti Nejvyšším soudem.

3. Odpovědnost

Postupy policie se řídí zákonem o policii, který se opírá o zásady zákonnosti a přiměřenosti, zároveň vždy stanoví, která osoba nese za daný úkon odpovědnost.

V případě stíhání trestných činů se procesně postupuje podle trestního řádu, který je základním procesním předpisem trestního práva procesního a jako takový vždy přesně stanoví, který orgán nese odpovědnost za konkrétní rozhodnutí. Zásady, na kterých je trestní řád vystavěn a které zůstávají zachovány i v předkládaném návrhu, zabezpečují rozdělení pravomocí mezi jednotlivé orgány činné v trestním řízení. Toto rozdělení není neúčelné a vždy je možné určit osobu, která dané rozhodnutí učinila. Návrh zákona stávající právní úpravu nemění, pokud jde o orgány, jež jsou příslušné k přijetí jednotlivých rozhodnutí, a u nově navržených institutů zachovává koncepci vycházející z principů, na nichž jsou založeny obdobné instituty existující ve stávající právní úpravě.

4. Opravné prostředky

Dotčená osoba má možnost brojit proti nezákonným postupům buď stížností na postup policie, případně se může domáhat vyslovení nezákonnosti postupu policie či jiného orgánu veřejné moci před soudem.

V případě odposlechu, záznamu telekomunikačního provozu a zjištění údajů o telekomunikačním provozu dle § 88 a 88a trestního řádu má dotčená osoba možnost požádat o přezkum zákonnosti nařízení a provádění těchto úkonů Nejvyšší soud. Pokud Nejvyšší soud shledá nezákonnost v postupu orgánů činných v trestním řízení, má dotčená osoba právo žádat náhradu jí tím způsobené újmy podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

Transparentnost

Z působnosti zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, jsou zpravodajské informace a informace o probíhajícím trestním řízení vyňaty, což je dáno potřebou zachovat utajený charakter činnosti zpravodajských služeb a důvěrný charakter přípravného řízení, stejně jako chránit soukromí osob zúčastněných na trestním řízení. Informace o činnosti orgánů činných v trestním řízení, včetně informací ze spisů, a to i spisů, v nichž nebylo zahájeno trestní řízení, dokumentů, materiálů a zpráv o

postupu při prověřování oznámení, které vznikly činností těchto orgánů při ochraně bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti a při plnění úkolů podle trestního řádu, se neposkytnou, pokud by se tím ohrozila práva třetích osob anebo schopnost orgánů činných v trestním řízení předcházet trestné činnosti, vyhledávat nebo odhalovat trestnou činnost nebo stíhat trestné činy nebo zajišťovat bezpečnost České republiky.

Způsob informování veřejnosti o probíhajícím trestním řízení je nicméně upraven v § 8a až 8d trestního řádu, kde je vyvážen zájem veřejnosti na informacích se zájmy osob zúčastněných na trestním řízení v souladu s ústavními zásadami týkajícími se vzájemného vztahu práva veřejnosti na informace a práva na ochranu soukromí (čl. 10 a 17 LZPS). Úprava vychází z doporučení Výboru ministrů Rady Evropy k poskytování informací týkajících se trestních řízení prostřednictvím médií.

Významnost korupčních rizik

Možná korupční rizika lze vyhodnotit jako velmi nízká.

7. Konzultace a zdroje dat

Problematika byla konzultována se zástupci, policie, Ministerstva spravedlnosti, zpravodajských služeb, Českého telekomunikačního úřadu a se zástupci nejvíce dotčených podnikatelů v elektronických komunikacích reprezentované Asociací provozovatelů mobilních služeb (APMS).

8. Kontakt na zpracovatele

Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky

- Mgr. Lubomír Janků, vrchní ministerský rada, tel.: 974 833 156, e-mail: lubomir.janku@mvcv.cz
- Mgr. Ondřej Beňák, vrchní ministerský rada, tel.: 974 832 577, e-mail: ondrej.benak@mvcv.cz